

Iedereen Reynaert

Iedereen Reynaert

Van den vos Reynaerde
bewerkt voor prille taalleerders

Marianne Vonck

Illustraties: Kato Beirnaert

Colofon

2024

www.reynaertgenootschap.be

Tekst: Marianne Vonck ©

Illustraties: Kato Beirnaert ©

Druk: bvba Room Sint-Niklaas

D/2024/6653/1

Niets uit deze uitgave mag openbaar gemaakt worden zonder de schriftelijke toestemming van de vzw Reynaertgenootschap.

Dank aan de collega's NT2 die het verhaal een kans gaven,
in het bijzonder Kim Flamme.

Speciale dank aan de cursisten die kritisch hebben
meegelezen:

Ramani Ljujjeta
Jafari Mohammad
Madi Ahmed
Moghrabi Alaa
Egbon Precious
Diallo Lalia
Al-Zobaie Liqaa
Al Hassan Mustafa
Saeednia Lili
Ali Alkhalaf Hiba
Alsuliman Aisha
Sleman Fatima
Abusultan Saed
Talebi Mahnaz
Uryakheyl Muhammad

Dank aan het leescomité: Yvan De Maesschalck,
Hilde Reyniers en Rik Van Daele.
Peter Everaers, Pieter Malengier, Arnout Beirnaert en
Luc Cocquyt lazen de proeven.
Rik Van Daele zorgde voor de algemene coördinatie.
Dank ook aan de organisatie van het stadsfestival Iedereen
Mee. Dit boekje kreeg meer glans dankzij de steun van de
stad Sint-Niklaas.

Dag lezer

Je leest het verhaal van Reynaert de vos.

Dit is een oud verhaal.

Wij hebben het oude verhaal opnieuw geschreven.

Voor jou.

Nu kan iedereen die Nederlands leert,

dit verhaal lezen.

Vind je dit moeilijk?

Er is ook een luisterboek.

Via *Luisterpunt* kan je het verhaal horen.

Wij wensen jou veel plezier bij het lezen.

En pas op ... Reynaert is overal!

Marianne Vonck

Proloog

Je leest het verhaal van Reynaert.

Het verhaal is erg oud.

Het verhaal is heel lang geleden geschreven.

Het verhaal is geschreven in Vlaanderen.

Willem is de schrijver.

Hij schreef in het Nederlands.

Dat vond hij belangrijk.

Iedereen moet de *Reynaert* kunnen lezen.

Willem is trots op zijn werk.

Hij heeft lang gewerkt aan dit verhaal.

Hij schreef ook andere boeken, *Madoc* bijvoorbeeld.

Madoc kunnen we niet lezen, want dat boek is verloren.

Maar *de Reynaert* kunnen we wel lezen.

Gelukkig.

Hoofdstuk 1

Met

Nobel de leeuw

Isegrim de wolf

Courtois de hond

Pancer de bever

Cuwaert de haas

Koning Nobel wordt wakker.

Dit wordt een mooie dag.

Het is lente.

De bomen zijn groen.

De bloemen zijn rood. En paars. En geel. En roze.

Het is zo mooi in het bos, het lijkt¹ een schilderij.

Koning Nobel is erg blij.

Het is vandaag feest.

Vandaag mag iedereen met de koning spreken.

Een goede koning kent zijn volk.

Koning Nobel maakt zich mooi.

Hij kamt zijn staart, wast zijn haren, poetst zijn tanden.

Hij parfumeert zijn borst. Lekker geurtje.

Hij blinkt, hij straalt.

Hij is de mooiste koning.

Hij heeft de grootste troon.²

Daar zit hij.

Zie die koning, hij is machtig.

Dit wordt de mooiste dag van het hele jaar.

Iedereen komt naar het bos.

Neen.

Toch niet iedereen.

Wie is er niet?

Reynaert.

Er is vast een probleem.

Koning Nobel ziet drie boze dieren.

Hij ziet de wolf, de hond en de bever.

Ze zijn niet blij.

Voor hen is het geen feest.

Ze zijn woedend.³

‘Hier loopt iets fout’, denkt koning Nobel.

‘Dit gaat niet goed.’

‘Beste dieren,’ zegt hij, ‘het is feest.’

Maar jullie zijn boos?

Dat kan toch niet?’

De wolf, de bever en de hond roepen samen:

‘Dat kan zeker wel!

Wij zijn erg boos.

Wij zijn woedend.

Wij moeten je wat vertellen.’

‘Ai ai’, denkt koning Nobel.

‘Dit is niet zo goed.’

‘Ik luister naar jullie’, zegt hij.

Hij wrijft door zijn haren.

Hij schudt zijn staart.

Hij lacht lief.

‘Ik luister, laat maar horen, vrienden.’

De wolf mag beginnen.

‘Koning Nobel, het gaat over Reynaert.

Hij is gemeen.

Je moet hem straffen.'

Koning Nobel kijkt bezorgd en vraagt:

'Wat heeft hij dan gedaan?'

De wolf slikt en maakt zijn ogen groot.

Zijn muil trilt, hij krult zijn lip.

Tanden bloot.

'Hij heeft seks gehad met mijn vrouw, de wolvin.

Dat is vreselijk.

Mijn lieve vrouwtje,

zij houdt van mij alleen.'

Koning Nobel schudt zijn hoofd in ongeloof.

'Dat is wel heel erg,' zegt hij,

'waar is dat gebeurd?'

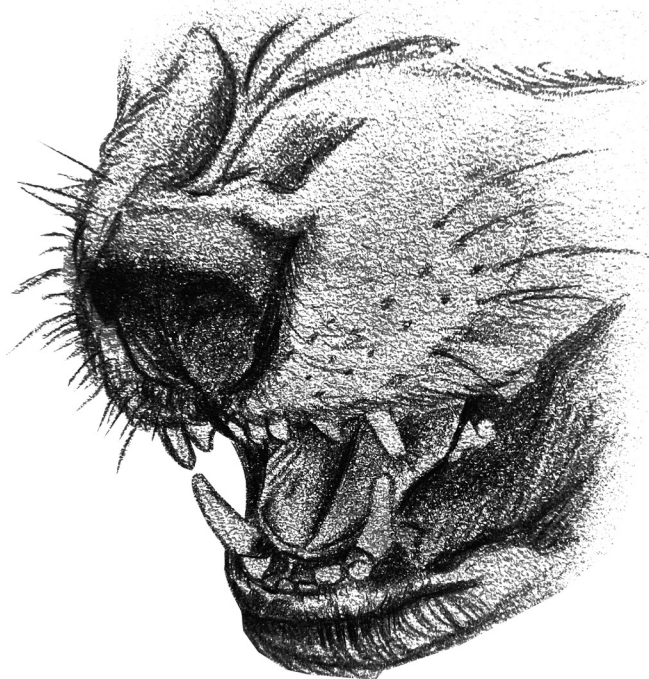
In de nacht?

Midden in het bos?

Achter een struik?

Mijn bos is veilig voor iedereen.

Zeg me waar het is gebeurd,
dan zorg ik voor meer licht.
Veiligheid boven alles!
De wolf schudt het hoofd.
'Jouw wegen zijn veilig, beste koning.
Het gebeurde thuis,

bij daglicht,
in mijn eigen bed.
Mijn vrouw lag daar alleen.'
Koning Nobel begrijpt het niet.
Dit heeft hij vast verkeerd verstaan.
'Dat is wel vreemd', zegt de koning.
'Ze liet Reynaert dus zelf binnen?
Heeft ze hem geslagen en gebeten?'
'Neen,' zegt de wolf, 'dat niet.
Kijk, hier is mijn vrouw.
Zeg eens iets mijn schat.
Vertel hoe wreed het was.'
De wolvijn glimlacht.
Ze lijkt niet erg boos.
'Het was wreed,' zegt ze,
'Reynaert was erg stout.'
De wolf is nu nog bozer.

De koning kucht.

Hij kijkt wat rond.

Dit is een vreemd verhaal.

'Was er nog iets, beste wolf?'

'Ja', zegt de wolf.

'Mijn lieve kindjes zijn blind.

Door Reynaert.'

'Wat zeg je daar!' roept de koning.

'Wat deed hij dan?'

Koning Nobel spitst de oren.⁴

Kinderen doe je geen kwaad,

van kinderen blijf je af.

Wat heeft die Reynaert gedaan?

'Hij heeft in hun ogen geplast.

Voilà.

Dat deed hij.

Reynaert is gemeen.

Je moet hem straffen.'

'Amai. Ja natuurlijk', zegt de koning.

'Ik moet eens goed nadenken over zijn straf.

Wolf toch, wat een verhaal.'

'Ik heb ook een verhaal!' roept de hond.

Hij springt op en neer op zijn smalle pootjes.

Koning Nobel kijkt naar de hond.

Hij lijkt wel een witte taart, denkt de koning,
mijn god, wat heb ik honger.

De hond komt naar de troon.

Hij stapt voorzichtig.

Zijn witte pootjes mogen niet vuil worden.

'Beste hond, jij bent ook boos.

Wat heeft Reynaert met jou gedaan?'

Het hondje jankt,⁵

hij slaat een pootje voor zijn ogen.

Er loopt een traan over zijn witte snoet.

'Ik had een heel lekkere worst.

De lekkerste worst, echt waar.

Met lekkere kruiden,

met veel vlees

en heel veel lekker vet.'

Koning Nobel krijgt nog meer honger van het verhaal.

Hij likt zijn lippen.

Hij kijkt of de tafel voor het feest al is gedekt.

Nog even, dan kan het echte feest beginnen.

'Vertel, waar is die lekkere worst dan wel?'

vraagt de koning.

'Dat is het juist!' keft⁶ de hond.

'Reynaert heeft die gepakt, gestolen.

Nu heb ik geen worst meer.'

De hond huult luid, hij jankt.

'Amai,' zegt de koning Nobel,

'een straf verhaal.

Reynaert is gemeen.

Reynaert is ook een dief.

Ik moet eens goed nadenken over zijn straf.'

De koning sluit zijn ogen om te denken.

Wat doe je met een dief?

Wat doe je met een vos

die het bed en de vrouw van een ander gebruikt?

Hij voelt een lichte hoofdpijn komen.

Zo hard nadenken doet pijn.

En het is nog niet gedaan.

De bever komt met zijn vriend de haas.

‘En wat is er met jullie?’ vraagt koning Nobel.

‘Nog een wreed verhaal?’

Wat is die Reynaert gemeen.’

‘Ja, en of!’ roept de bever.

‘Kijk naar de nek van mijn vriend.

Zie je die beten?’

Zie je dat bloed?’

Reynaert heeft hem gebeten.

Hij was bijna dood.’

Koning Nobel kijkt kwaad.

Zijn feest is verpest.⁷

Drie dieren zijn boos op Reynaert.

Hij is ook boos op Reynaert.

Reynaert is gemeen.

Reynaert verpest zijn mooiste feest.

'Ik ben kwaad!' roept de koning.

Hij staat recht en brult.

'Reynaert moet aan de galg!'

'Yessss!' roepen de wolf, de hond en de bever.

'Neen! Stop!' klinkt het plots.

Wie roept daar?

Hoofdstuk 2

Met

Grimbeert de das

Nobel de leeuw

'Neen! Stop!' roept de das.

'Dit mag niet, dit kan niet.

Jij, beste koning Nobel, moet naar iedereen luisteren.

Ook naar Reynaert.

Niemand mag zomaar⁸ aan de galg.

Iedereen heeft recht op een proces.⁹

Reynaert is mijn oom.

Ik ken hem goed.

Je moet ook naar mijn oom luisteren.'

'Maar Reynaert is gemeen.

Reynaert is wreed', zegt koning Nobel.

'Dat hoor je toch in de verhalen.'

'Die verhalen zijn niet juist', zegt de das.

'Kijk', zegt de das en hij wijst naar de haas.

'De haas vertelt niks over zijn gevecht.

Vossen en hazen vechten, dat is zo.

Hazen hebben scherpe tanden en vechten als de beste.

En oom Reynaert moet zich verdedigen.¹⁰

Dan bijt hij terug, dat is toch normaal?'

Dit is weer een ander verhaal, denkt Nobel,

dit wordt moeilijk.

'En de hond dan, met zijn worst?'

'Die worst heeft hij zelf gestolen!' roept de das.

'De hond liegt.

Hij vertelt leugens.

Hij is ook een dief.'

Weer een ander verhaal, denkt Nobel.

Hij krijgt meer hoofdpijn.

'En de wolf dan?

Seks met de wolvin, dat is een misdrijf.'¹¹

'Wablieft?' roept de das.

'Dat is een leugen!

Reynaert de vos en de wolvin zijn verliefd.

Ze slapen bij elkaar.

Al vele jaren!'

Koning Nobel zucht.

'En die kinderen?

Blind? Of is dat ook niet waar?'

'Dat is wel waar', knikt de das.

'Maar dat is juist goed.

Kinderen moeten niet alles zien.

Reynaert heeft hen beschermd.'¹²

Oh God, denkt koning Nobel.

'Ik heb hoofdpijn.

En dat op mijn feest.

Is Reynaert dan niet gemeen?’
‘Natuurlijk niet!’ roept de das.
‘Mijn oom Reynaert is goed.
Hij steelt geen worsten,
hij doet geen dier kwaad.
Hij bijt niet, hij bidt.
En hij gebruikt geen vrouw, hij is lief.’
De koning begrijpt er niks meer van.
Zijn hoofd barst¹³ en dat op deze mooie dag.
De koning wil aan tafel, wil eten.
Maar dan hoort hij ...
muziek?

Hoofdstuk 3

Met

Cantecler de haan

Nobel de leeuw

Trieste muziek.

Veel dieren lopen samen.

Ze zijn triest.

Ze wenen.

Ze dragen iets.

De koning ziet niet wat het is.

Ze komen dichterbij.

De haan loopt eerst.

Hij gaat naar de koning.

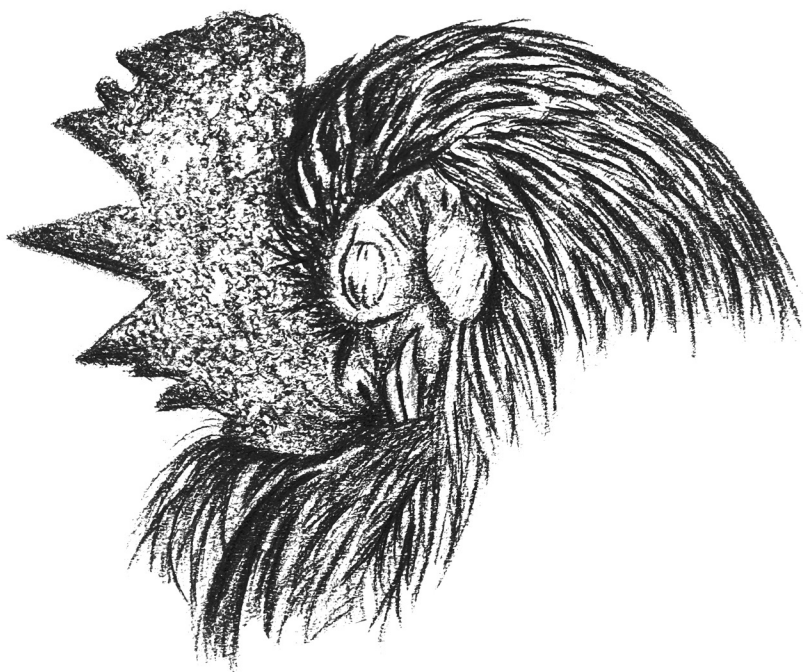
'Beste haan, wat is er?' vraagt koning Nobel.

'Kijk dan', zegt de haan.

'Kijk, dit is mijn dochter, de kip.
Reynaert heeft haar doodgebeten.'
'Wat?' roept koning Nobel.
Nu is het genoeg.
Hij kijkt naar de das.
'Je oom doet geen dier kwaad?
Dat gelooft niemand!
Jouw oom is een moordenaar.
Een dierenmoordenaar.'
De haan huilt,
dikke tranen rollen over zijn snavel.¹⁴
Koning Nobel staat recht.
Hij opent zijn muil.¹⁵
En brult.¹⁶
'Reynaert is gemeen.
We gaan de kip begraven.¹⁷
En dan moet iemand Reynaert halen.

Ik wil Reynaert hier.

Wie wil Reynaert halen?

Let op: wie Reynaert haalt,
moet sterk zijn.
Hij moet slim zijn.
Die Reynaert is een sluwe vos.’
De beer stapt naar voor.
‘Ik ben sterk,’ zegt hij,
‘ik haal die vos.’
Hij opent zijn muil.
Hij brult gevaarlijk.
Ja, denkt koning Nobel,
sterk is die beer zeker.
Maar slim?

Hoofdstuk 4

Met

Bruun de beer

Reynaert de vos

De beer vertrekt.

Hij gaat naar het huis van Reynaert.

'Reynaert, kom mee', roept de beer.

'De koning wil je zien.

Kom je, beste vriend?'

Reynaert hoort de beer.

Hij denkt na.

Hij wil niet naar de koning.

Hij weet dat de galg klaarstaat.

Hij denkt na.

Hij lacht vals.

Hij heeft een plan.

‘Beste beer, lieve vriend’, zegt hij.

‘Ik kan niet mee, ik ben ziek.

Ik heb te veel gegeten.’

De maag van de beer knort.

Hij heeft honger;

beren hebben altijd honger.

‘In het dorp ligt een boom,’ zegt Reynaert,

‘die boom zit vol honing.

Zo lekker!

Ik heb zoveel gegeten!

En nu heb ik zo’n buikpijn.’

De muil van de beer valt open.

Hij smakt.

‘Waar is die honing?’ vraagt de beer.

Yesss, denkt Reynaert,

die domme beer gelooft mij.

'Moet ik de honing tonen?' vraagt Reynaert lief.

'Ja, ja, ja, ja', roept de beer.

Hij springt op en neer.

Hij vergeet dat koning Nobel wacht op Reynaert!

'Kom, ik zal de boom tonen', zegt Reynaert.

'De boom ligt bij het dorp.

Volg mij.'

Ze wandelen naar de boom.

In de boom zit honing.

De mensen hebben de boom opengemaakt.

Er zit een wig¹⁸ in.

De beer kan niet wachten.

Hij stopt zijn kop en poten in de boom.

Hij wil honing.

Reynaert lacht luid.

Hij trekt de wig weg.

De boom valt dicht.

De beer zit vast.

Hij huilt.

Hij heeft pijn.

Hij brult.

Reynaert loopt weg.

De mensen in het dorp horen de beer.

Ze willen geen beer in het dorp.

De beer kan niet weg.

De mensen slaan de beer.

Ze slaan met stokken.

Ze schoppen de beer.

De beer huilt.

Hij bloedt.

Hij heeft veel pijn.

Hij wil uit de boom.

Hij trekt, heel hard.

Hij is los.

Zijn vacht is weg,
Zijn poten zijn kapot,
zijn oor is gescheurd.
Hij loopt weg, zo snel als hij kan.
Hij loopt naar koning Nobel.
Koning Nobel ziet de beer.
Koning Nobel ziet geen Reynaert.
Mislukt.
De sterke beer komt alleen terug.
Wie Reynaert wil halen,
moet dus niet sterk zijn.
Hij moet slim zijn.
Wie is slim?
Wie spint¹⁹ en streelt
en krijgt altijd wat hij wil?

Hoofdstuk 5

Met

Tibeert de kat

De kat is een slim dier.

Dat weet iedereen.

Koning Nobel roept de kat.

‘Beste kat, jij moet Reynaert halen’, zegt Nobel.

De kat gaat naar het huis van Reynaert.

De kat is niet sterk, maar slim.

‘Reynaert!’ roept de kat.

‘Je moet meekomen naar de koning.’

Reynaert denkt na.

Wat zal hij zeggen?

Die kat gelooft niet alles.

Hij is slimmer dan de beer.

'Het is avond', zegt Reynaert.

Hij geeuwt.

'Het is veel te laat.

Laten we eerst slapen.'

'Neen,' zegt de kat,

'we gaan.

Geen excuus.

Ik ben niet zoals de beer.'

De kat is niet dom.

Reynaert denkt na.

Hij lacht.

Hij heeft een plan.

'Beste kat', zegt Reynaert.

'Ik ga mee.

Maar ik heb een probleem.

Je moet me eerst helpen, oké?'

De kat is blij, dit gaat goed.

Reynaert gaat mee!

‘Natuurlijk wil ik helpen’, zegt de kat.

‘Wat moet ik doen?’

Reynaert zegt:

‘In het dorp woont meneer pastoor.²⁰

Meneer pastoor heeft een groot huis.

Hij woont daar met zijn vrouw en zijn zoon.

Meneer pastoor heeft een probleem.’

Dat zal wel, denkt de kat.

Een pastoor met vrouw en kind ...

‘Wat moet ik doen met meneer pastoor?’

Reynaert zegt:

‘Met meneer pastoor moet je niks doen.

Maar meneer pastoor heeft een zolder.²¹

Op die zolder zitten veel muizen.

Meneer pastoor wil de muizen weg.

En ik dacht zo ...

een kat vangt graag ...'

'Muizen!' roept de kat.

Hij springt op en neer.

Hij vergeet zijn taak.

Hij vergeet dat koning Nobel wacht op Reynaert.

'Oké, ik zal meneer pastoor helpen.

Maar daarna ga je met mij mee.'

'Oké, prima', zegt Reynaert.

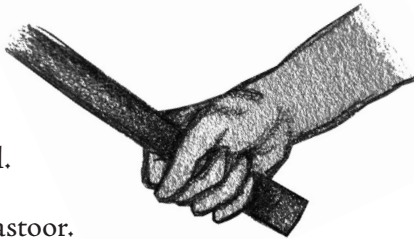
Ze gaan naar het huis van meneer pastoor.

*(Beste lezer, meneer pastoor heeft geen muizen op zolder.
Meneer pastoor heeft wel een probleem.
Hij heeft een probleem met Reynaert.
Reynaert steelt bij meneer pastoor.
Reynaert is een dief.
En Reynaert heeft de lekkere haan van de pastoor opgegeten.
Meneer pastoor wil geen muizen pakken,
hij wil Reynaert pakken!
Hij heeft een val op zolder geplaatst.
Een val voor de vos.)*

Reynaert en de kat lopen het huis in.
Ze zien het bed van meneer pastoor.
Daar ligt de pastoor.
Hij slaapt, hij snurkt luid met zijn mond open.
De kat ziet zijn blote tenen,
blote benen,
blote buik.

De pastoor slaapt zonder kleren.
Hij is helemaal bloot.
Beetje vreemd, denkt de kat,
een blote pastoor zie je niet elke dag.
Reynaert laat de kat op de zolder.
De kat loopt in de val.
de kat huilt, de val doet pijn.
Reynaert lacht.
Reynaert loopt weg.
Meneer pastoor wordt wakker,
hij springt uit bed.
Hij loopt onmiddellijk naar de zolder.
Helemaal bloot staat hij daar.
Hij slaat de kat.
Hij schopt de kat.
De kat wil uit de val.
Hij krabt meneer pastoor.

Hij bijt meneer pastoor.

Hij bijt meneer pastoor in zijn kruis.²²

De pastoor valt neer.

'Jezus!' roept meneer pastoor.

'Die kat bijt hard. Kijk nu naar mij.

Een pastoor zonder kruis!'

De kat is vrij.

Zijn oog bloedt.

Hij loopt weg.

De pastoor roept.

De pastoor huilt.

Zijn vrouw huilt nog meer.

De kat loopt weg, heel snel.

Hij loopt naar koning Nobel.

Koning Nobel ziet de kat.

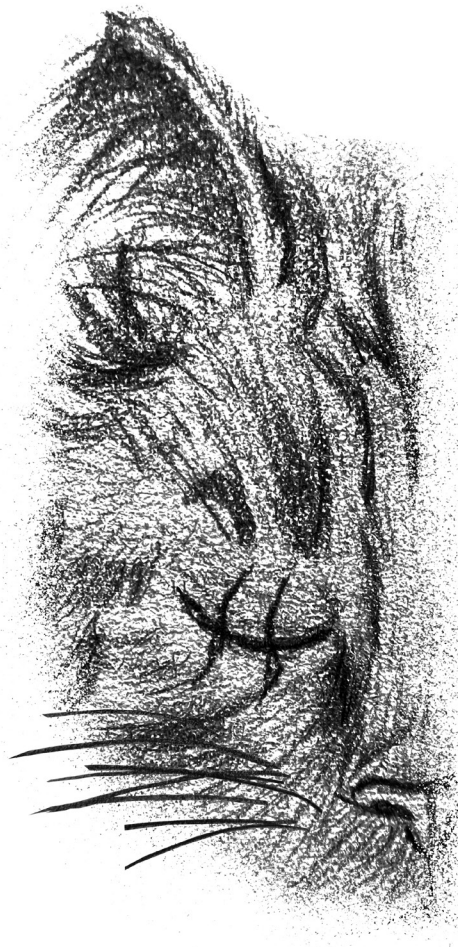
Koning Nobel ziet geen Reynaert.

Mislukt.

De sterke beer komt alleen terug.

De slimme kat komt alleen terug.

Wat nu?

Hoofdstuk 6

Met

Grimbeert de das

De das wil zijn oom naar de koning brengen.

De das zal zijn best doen.

‘Je bent zijn neef,’ zegt koning Nobel,

‘naar jou zal hij toch luisteren?’

Als hij met jou niet meekomt ...

dan wacht de galg!’

De das knikt.

Reynaert moet meekomen.

‘Ik kan dit,’ zegt de das,

‘oom Reynaert zal met mij meekomen.

Beloofd.’

De das vertrekt.

Koning Nobel kijkt de das na.

Koning Nobel heeft hoofdpijn.

Hij houdt niet van problemen.

Hij heeft liever rust.

Dan is hij graag koning.

Dan is elke dag een feest.

Nu niet.

Koning Nobel zucht.

Hij wil Reynaert.

De das gaat naar het huis van Reynaert.

Hij klopt aan de deur.

Reynaert zit aan tafel met zijn vrouw.

De twee kinderen van Reynaert zijn er ook.

Ze eten samen.

Reynaert neemt een stoel voor de das.

‘Dag neef,’ zegt hij, ‘wat ben ik blij om jou te zien.

Kom jij mij ook halen?’

Net zoals de beer en de kat?’

Reynaert lacht.

De das gaat zitten en kijkt triest.

‘Lach niet, oom Reynaert,’ zegt de das,

‘je moet nu echt meekomen.

Je weet wat er zal gebeuren als je niet meegaat.’

De das kijkt naar de twee kinderen en naar de vossin.

De vossin kijkt ook triest.

Ze is bang.

Reynaert staat op.

Hij loopt heen en weer.

Hij lacht niet meer.

Hij wil niet dat de vossin triest is.

Hij wil niet dat de vossin bang is.

‘Ik ga met je mee, neef,’ zegt Reynaert,

‘ik wil mijn kinderen en

mijn liefste vrouw beschermen.’

Reynaert kust zijn twee kinderen.

Reynaert kust zijn vrouw, de vossin,
en streelt haar wang.

Ze weent.

Reynaert gaat met de das mee.

Reynaert heeft een plan.

‘Ik ben blij, beste oom,

dat je met me meegaat’, zegt de das.

‘Nu kan je een eerlijk proces krijgen.’

‘Dat is waar,’ zegt Reynaert,

maar een proces alleen is niet genoeg.

Een proces geeft een straf.

Maar ik wil ook rust.

Rust in mijn hoofd

en rust in mijn hart.

Ik wil alles vertellen,

ik wil biechten.²³

Ik wil sorry zeggen voor alles.’
‘Dat begrijp ik, lieve oom,’ zegt de das,
‘maar biechten doe je bij een pastoor.
Een pastoor kan jou vergeven.²⁴
Daar hebben we nu geen tijd voor,
je moet naar de koning.’
‘Wil jij luisteren naar mijn biecht, beste neef?
Jij bent slim en eerlijk.
Ik mag ook biechten bij jou.’
De das kan goed luisteren en hij wil zijn oom helpen.
‘Ik luister, oom Reynaert, vertel me alles wat je wil.’
Reynaert kucht.
Hij haalt diep adem.
‘Ik zal alles vertellen, neef,
dan heb ik rust in mijn hoofd en in mijn hart.’
Reynaert likt zijn lippen, hij spreekt luid.
Hij begint te vertellen.

(Pas op, lezer,

Reynaert is geen schatje,

hij heeft veel fout gedaan.

Hij heeft veel te vertellen.)

'Neef, ik begin, ik zal alles vertellen.

Ik begin bij de kat.

Er waren geen muizen op de zolder,

de pastoor was kwaad op mij.

De val was voor mij.

Dat was niet lief van mij.

Die kat in de val ...

Maar de mensen hebben de kat pijn gedaan.

Ik niet.

Ik heb alleen gekeken.

En gelachen.

Sorry dus voor de kat.

Sorry.

Dan was er de beer,

Ook voor de beer was ik niet lief.

De beer kwam mij halen,

maar ik wou niet mee.

De beer is heel dom.

De mensen uit het dorp zijn bang van de beer.

Mensen houden niet van beren.

Ik heb de beer naar de boom gebracht.

De beer zat vast in de boom.

De beer heeft veel slaag gekregen.

Niet van mij, de mensen hebben geslagen.

Ik heb alleen gekeken.

En gelachen.

Sorry dus voor de beer.

Sorry, Sorry.

En natuurlijk is er ook de haan.

Ik heb zijn dochter gedood.

Die kip was heel lekker,

ik kon niet anders.

Ik ben een vos.

Ik beet haar kop eraf.

Dat was erg lekker.

Sorry dus voor de haan.

Sorry, sorry, sorry.

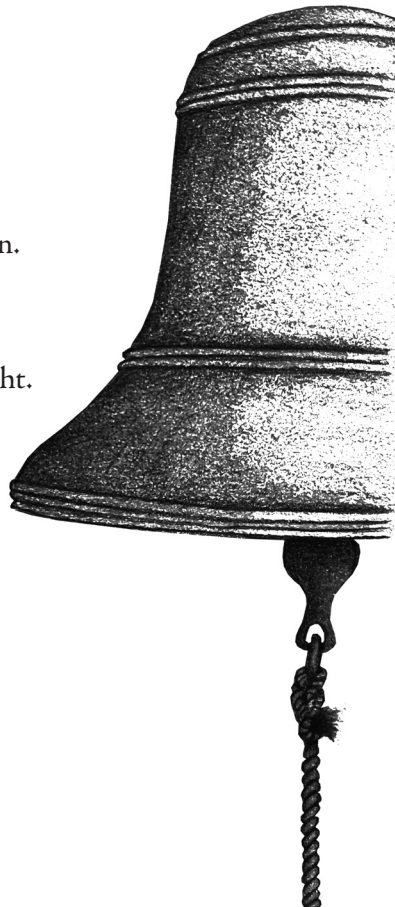
Maar ik heb nog dieren pijn gedaan.'

Reynaert praat snel en luid.

Hij vindt het leuk om alles te vertellen.

De das luistert.

Hij vindt zijn oom wel erg vreemd.
Hij vindt zijn oom gemeen.
Maar dat zegt hij natuurlijk niet.
Reynaert vertelt verder:
'De wolf heb ik ook veel pijn gedaan.
Maar de wolf is ook zo dom!
Hij denkt dat ik van hem hou.
Hij gelooft alles wat ik zeg.
Hij doet alles wat ik vraag.
Ik heb hem vier keer pijn gedaan.
De eerste keer was in de kerk.
Ik heb hem naar de kerk gebracht.
De wolf wou de klok luiden.²⁵
Dat doet hij erg graag.
Hij trekt graag aan het touw.
Maar het touw draaide rond.
De wolf zat vast in het touw.

De mensen hebben dat gezien.
Ze houden niet van wolven.
De wolf heeft veel slaag gekregen.
Niet van mij, de mensen hebben geslagen.
Ik heb alleen gekeken.
En gelachen.
Sorry dus voor de wolf.
Sorry, sorry, sorry, sorry.
De tweede keer was aan de rivier.²⁶
De wolf eet graag vis.
Ik zette hem in de rivier.
Maar het was heel koud.
Het water in de rivier was ijs.
De wolf zat vast in het ijs.
De mensen hebben hem gezien.
De wolf heeft veel slaag gekregen.
Niet van mij, de mensen hebben geslagen.

Ik heb alleen gekeken.

En gelachen.

Sorry nog eens voor de wolf.

Sorry, sorry, sorry, sorry, sorry.

De derde keer was in het huis van meneer pastoor.

Meneer pastoor heeft veel eten.

Kasten vol.

Lekker vlees, lekkere vis, lekker brood.

De wolf heeft alles opgegeten.

Zijn buik was zo dik,

hij kon niet meer lopen.

Ik wel.

Meneer pastoor was erg kwaad.

Hij heeft geslagen en geschopt.

De wolf heeft veel slaag gekregen.

Niet van mij, meneer pastoor heeft geslagen.

Ik heb alleen gekeken.

En gelachen.

Sorry nog eens voor de wolf.

Sorry, sorry, sorry, sorry, sorry, sorry.

De vierde keer was thuis, bij mij.

De wolf wou een monnik²⁷ zijn.

Een monnik heeft een speciaal kapsel.

De wolf wou dat ook.

Ik heb de haren van de wolf niet geknipt.

Ik heb zijn haar afgebrand.

Met vuur.

De wolf had pijn.

Sorry dus nog eens.

Sorry, sorry, sorry, sorry, sorry, sorry, sorry.

Maar ik heb toch gelachen met die domme wolf.

Met zijn lelijke kop.

Met zijn domme snuit.

Ik heb veel plezier gehad met mijn oom, de wolf.

Ik heb ook veel plezier gehad met tante, de wolvin.

Dat moet ik ook vertellen.

Mooie, sexy tante wolvin.

Met tante wolvin heb ik in bed gelegen,

slapen hebben we niet gedaan,

ik heb haar gekust en ik heb haar ...'

'Stop', roept de das.

'Genoeg!

Alstublieft zeg, oom Reynaert,

Ik weet nu wel genoeg.

Je hebt genoeg verteld.

Nu zal ik jou vergeven.'

De das neemt een stok en geeft Reynaert 40 tikken.

Dat is zijn straf voor alles wat hij heeft gedaan.

De das zegt:

'Zo, oom Reynaert, je bent slecht geweest,

Maar vanaf nu moet je goed zijn.

Je mag niet meer stelen.

Je mag niet meer liegen.

Je mag niet meer doden.'

'Oké!' zegt Reynaert.

Samen gaan ze verder.

Ze zijn blij.

Vanaf nu is alles goed.

Ze komen voorbij een kippenhok.

Reynaert krijgt honger.

Hij kijkt naar de kippen.

Wat heeft hij honger.

En een kip is zo lekker.

Maar hij moet goed zijn.

Of niet?

Hij pakt een kip en wil die opeten.

'Oom Reynaert!' roept de das.

'Wat doe je nu?

Is dat goed zijn?

Kijk nu wat je doet!’

Reynaert laat de kip los.

‘Je hebt gelijk, neef.

Ik heb te veel honger.

Ik mag dat niet doen. Sorry.

Sorry, sorry, sorry, sorry, sorry, sorry, sorry, sorry.’

De das zucht en stapt door.

Reynaert stapt mee,

kijkt nog eens naar de kippen.

Oh die kippen, denkt Reynaert,

ze zien er zo lekker uit.

Wat jammer.

Oh die lekkere kippen.

Maar Reynaert moet de kippen vergeten.

Hij moet naar koning Nobel.

Die wacht.

De galg wacht ook.

Reynaert wordt bang.

Maar Reynaert laat niet zien dat hij bang is.

Hij is een vos.

Een vos mag niet bang zijn.

Hij stapt door,

de staart omhoog,

de borst vooruit.

Hij is sterk.

Hij heeft een plan.

Hoofdstuk 7

Met

koning Nobel

Reynaert gaat voor de koning staan.

Hij maakt een buiging²⁸

en kust de poot van Nobel.

Reynaert zegt met luide stem:

‘Dag mijn beste koning.

Wat ben ik blij jou hier te zien,

jij bent een slimme man,

je bent heel eerlijk.

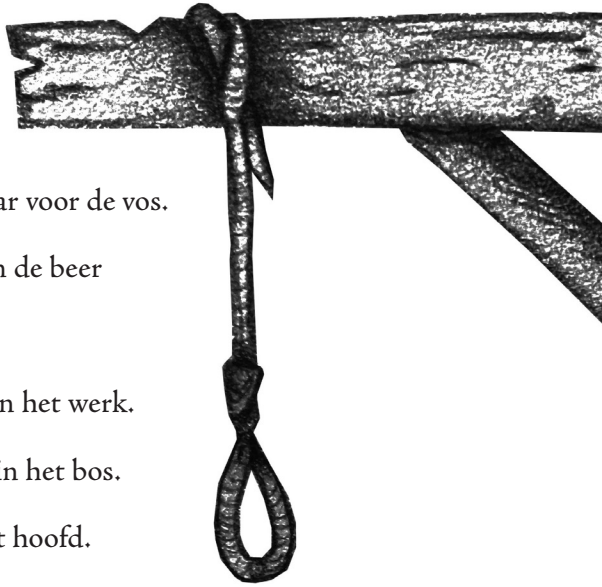
Niet iedereen hier is eerlijk.’

Reynaert kijkt naar de haan,

naar de beer, naar de das.

‘Mijn slimme koning,

ik vertel jou de waarheid,
ik ben niet bang voor jouw mening,²⁹
je goede hart zal mij
zoals altijd,
de weg wijzen en ik ...'
'Jij zal helemaal niks',
roept Nobel.
'Jij hebt mooie woorden,
maar ik geloof jou niet meer.
Kijk naar alle dieren hier,
jij hebt hen pijn gedaan,
je moet een straf krijgen.'
Nobel kijkt naar de wolf,
naar de beer en naar de kat.
'Jullie, beste vrienden,
hebben veel pijn gehad.
We wachten niet meer.

Maak de galg klaar voor de vos.

De kat, de wolf en de beer

springen recht.

Ze gaan direct aan het werk.

De galg staat ver in het bos.

De das schudt het hoofd.

Hij draait zich om.

Hij gaat naar huis, naar zijn familie.

Hij wil zijn oom niet zien lijden.³⁰

Ja, Reynaert heeft wel nog vrienden.

Dat ziet Nobel ook.

Maar Nobel weet wat hij moet doen.

Reynaert moet dood.

Zo snel mogelijk.

Reynaert kijkt Nobel aan.

'Mijn koning,

je wil me straffen.

Dat begrijp ik goed.

Maar ik wil niet sterven als een slechte vos.

Mag ik mijn verhaal vertellen

voor iedereen hier?’

Nobel zucht en zegt:

‘Vertel, we gaan luisteren.’

Reynaert buigt het hoofd en kijkt triest.

Hij spreekt met stille stem:

‘Hoe ben ik hier gekomen?’

Hoe is het mogelijk dat de galg wacht?

Vroeger was ik een lief klein vosje,

blij en zonder zorgen.

Wat is het leven leuk als klein kind.

Alles is goed,

iedereen streelt over je hoofd.

Maar ik ben een vos.

Ik werd groter en sterker.
Het eerste lam dat ik beet,
smaakte zo lekker.
Het bloed was heerlijk.
Ik kon niet meer stoppen.
Ik heb veel dieren gebeten en gegeten.
Niet altijd omdat ik honger had.
Ik hou van de smaak van bloed.
En mijn oom, de wolf, die deed dat ook.
Wij zijn familie, wij lijken op elkaar.
We hebben samen dieren gedood.
We hebben samen veel gestolen.
De wolf was soms kwaad.
Omdat ik beter kon doden,
omdat ik beter kon stelen.
Maar ik hou van mijn oom.
Ik heb niet veel nodig in het leven.

Ik heb kisten³¹ vol goud en vol geld,
ik heb een hele grote schat,
maar de liefde van mijn oom is belangrijker.

De staart van Nobel valt neer,
zijn mond valt open.

Zijn ogen worden groot.

De koningin staat op.

Hoofdstuk 8

Met

koning Nobel

koningin Gente

De koningin, die altijd stil is,
kijkt naar Reynaert.

‘Wat zeg je daar?’

Een schat?

Kisten vol goud en geld?’

Reynaert kijkt naar de koningin en zegt:

‘Ha ja, natuurlijk.

Ik heb een grote schat gestolen

om de koning te redden.

Er zijn dieren die de koning willen vermoorden.

Er zijn dieren die ook koning willen worden.

Ik wou dit niet vertellen.

Maar nu ik toch zal sterven,
moet ik de waarheid vertellen.

Ik wil niet dat mijn koning wordt gedood.'

'Maar natuurlijk, lieve Reynaert,' zegt de koningin.

'Vertel ons je geheim,
ik wil weten wie mijn liefste man wil doden.'

De koningin pakt Nobel stevig vast.

Ze geeft hem een kus en ze streelt zijn haar.

'Mijn liefste man, mijn schatje.

Vertel Reynaert

en zeg alles traag en duidelijk.

We willen niets missen,

we willen geen cent, geen woord missen.'

De koningin denkt al aan geld en goud,
aan juwelen en aan parfum.

(Ach beste lezer,

wat is die Reynaert slim en sluw.

Hij weet zo goed

hoe hij moet liegen.)

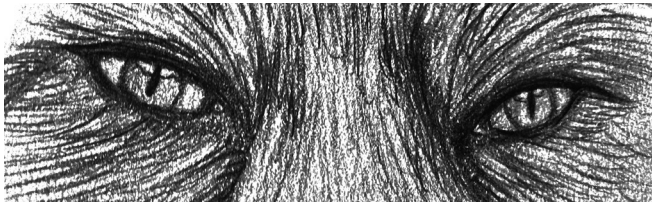
Reynaert kijkt rond.

Hij spreekt met luide stem.

'Je hebt gelijk, mooie en slimme koningin.

Ik wil sterven als een eerlijk dier,

ik wil alles vertellen, geen geheimen.

Zeker niet als het gaat over moord,

moord op mijn lieve koning.'

Koning Nobel voelt zich raar.

De hoofdpijn komt.

Wat is dit toch allemaal.
Hij zegt: 'Ik geloof je niet Reynaert,
je liegt zo veel.'
'Maar schat toch,' zegt de koningin,
'laat Reynaert toch praten,
zijn galg staat al klaar,
denk je echt
dat hij nu zal liegen?
De dood wacht.
En ik ook, op veel geld.
Elke dag draag ik hetzelfde juweel,
hetzelfde parfum.
Ook jij mijn schat,
ook jij mag eens wat nieuws.
Je zal alleen maar mooier worden.
Dus stil nu
en laat Reynaert vertellen.'

Nobel zucht en knikt.

‘Het is al goed,’ zegt hij,

‘ik luister.’

Nobel gaat zitten op zijn troon

de koningin gaat naast hem zitten.

Hoofdstuk 9

Met

Reynaert de vos

'Luister naar mijn verhaal,

ik vertel alleen de waarheid.

Ik geef jullie hier en nu de namen

van de dieren die de koning willen doden.

Alles is begonnen bij mijn eigen vader.

Lang geleden.

Mijn vader heeft een schat gevonden in het bos.

De schat was zo groot,

mijn vader was zo blij.

Hij dacht dat hij alles kon met al dat geld.

Hij wou een nieuwe koning kiezen.

De beer ging koning worden, echt waar.

Die dikke vette beer was zo blij.

Mijn vader werkte samen

met de wolf, de kat, de beer en de das.

Ze kwamen samen om alles te bespreken,

om alles te regelen.

Ze maakten plannen.

Het eerste plan was ... koning Nobel doden.'

Koning Nobel schrikt.

Hij gelooft Reynaert niet.

'Hoe weet je dit allemaal?' vraagt hij.

Reynaert zegt:

'De das heeft alles verteld aan mijn lieve vrouw.

Zij houdt ook zoveel van koning Nobel.

Samen met mijn vrouw ben ik de schat gaan zoeken

om de koning te beschermen.

Samen met mijn vrouw heb ik de schat goed verstopt.

Toen mijn vader zijn schat niet meer vond,

was hij alles kwijt.

Hij was zo verloren,

hij pleegde zelfmoord.

Jammer, maar ik heb geen spijt.

Mijn vader was gemeen.

Maar kijk nu naar de beer, de wolf, de kat en de das ...

Zij zijn ook gemeen!

Zij zijn zogezegd jullie vrienden.

Hoe wreed kan het leven zijn.

De echte boeven maken de galg klaar

voor de eerlijke vos.'

Koning Nobel schudt zijn haren.

Wat is dit nu allemaal? Hij begrijpt niks meer.

Zijn hoofd barst.

'Reynaert, ik geloof je niet,' zegt hij,

'je hebt nu al zoveel gelogen.

Ik geloof je nooit meer.

Je moet aan de galg.'

'Maar liefste', roept de koningin.

Ze neemt het hoofd van Nobel vast.

Ze schudt hard en roept:

'Hoe kan je nu zeggen dat Reynaert liegt.

Dommerik.'

Ze schudt nog harder aan het hoofd van Nobel.

'Reynaert is nu zo eerlijk,

hij vertelt ons alles.

Zelfs zijn neef, de das,

zijn oom, de wolf en zijn eigen vader noemt hij.

Hij spaart zijn eigen familie niet!

Dat is toch het bewijs van zijn eerlijkheid?'

Ze schudt wild aan het hoofd van Nobel.

De koningin wil Reynaert geloven.

De koningin wil geld.

Nobel wil geen hoofdpijn meer,

hij wil niks aan zijn hoofd.

Alleen een lekker geurtje.

Hij wil dat de koningin stopt,

hij wil dat alles stopt.

Hij wil rust.

'Oké,' zegt hij,

'je hebt misschien wel gelijk.

Reynaert is misschien nu wel eerlijk.

Ik wil hem ook geloven.

Maar Reynaert, vertel me dan:

waar ligt die schat?’

De koningin glimlacht.

Oef.

‘Dat zal ik je vlug zeggen,’ zegt Reynaert,

‘de schat ligt bij Kriekeputte.

Kriekeputte is niet gemakkelijk te vinden,

je zal goed moeten zoeken,

je zal bomen moeten tellen.

De schat ligt bij de derde boom,

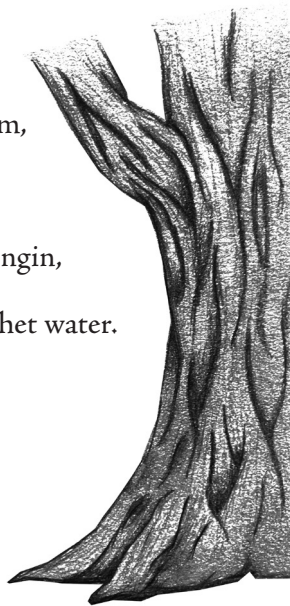
dicht bij het water.’

‘Dat is duidelijk,’ zegt de koningin,

‘Kriekeputte, derde boom bij het water.

We gaan zoeken!’

‘Wacht’, zegt Nobel.

Hoofdstuk 10

Met

Reynaert de vos

'Wacht,' zegt Nobel,

'Reynaert, waarom ga je niet met ons mee?

Jij weet waar de schat is.

Jij weet de weg.'

Reynaert zegt:

'Koning, ik wil een eerlijke vos worden.

Ik ga naar Rome en naar Jeruzalem.

Te voet.

Ik ga op bedevaart.³²

Dat moet ik doen.

Als ik terugkom,

zal ik altijd bij jou blijven.

Jij verdient een eerlijke vriend.’
Reynaert veegt een traan weg.
Hij buigt het hoofd.
‘Wat ben je toch een eerlijke vos,’
zegt de koning,
‘wat heb je toch een goed hart.’
Koning Nobel staat recht.
Zijn hoofdpijn is weg.
Hij weet wat hij moet doen.
Hij gelooft Reynaert.
Hij wil de koningin blij maken.
De schat kan haar erg blij maken.
Koning Nobel kijkt naar alle dieren en zegt:
‘Ik geloof Reynaert,
hij gaat morgen op bedevaart
naar Rome en naar Jeruzalem.
We waren fout,
Reynaert is een goede vriend,

hij is een vos
die fouten maakte,
maar vergeving wil.
We gaan Reynaert niet straffen.
Ook zijn vrouw en zijn kinderen
gaan we niet straffen.’
De koning kijkt naar Reynaert en zegt:
‘Reynaert, het spijt me,
ik was verkeerd.
Je wil zelfs een schat delen met mij.
Je redt me van een moord.
Reynaert ...
je bent een vriend voor mij.’
Reynaert hoort dit alles.
Hij houdt zijn kopje schuin.
Hij lacht.
Tanden bloot.
De koningin geeft Nobel een kus.

Hoofdstuk 11

Met

Bruun de beer

Tibeert de kat

Isegrim de wolf

Tiecelijn de raaf

De raaf hoort alles.

Hij schrikt.

Koning Nobel gelooft die sluwe vos?

De beer, de kat en de wolf moeten dit weten.

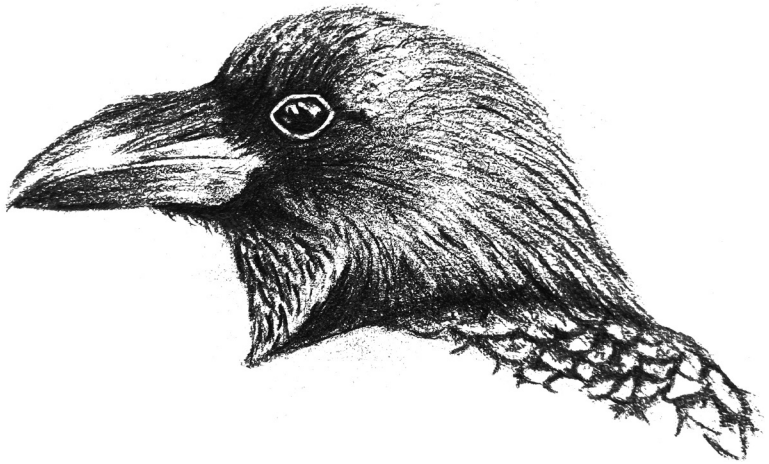
Zij maken de galg klaar,

maar alles is anders nu.

De raaf moet hen alles vertellen.

Hij vliegt naar de beer, de kat en de wolf.

‘Stop met het klaarmaken van de galg,’

zegt de raaf,

'koning Nobel wil Reynaert niet meer straffen.

Nobel gelooft alles wat Reynaert zegt!

Hij noemt Reynaert zelfs zijn vriend!'

De beer, de kat en de wolf stoppen met werken,

ze schrikken erg.

Ze zijn bang.

Hoe kan dit?

Ze begrijpen er niks van.

De kat is stijf van de schrik.

De beer en de wolf lopen snel naar de koning,

ze willen hem verwittigen.

Hij mag Reynaert niet geloven!

Maar ze zijn erg bang,

Reynaert is zo sluw.

Nu krijgen zij natuurlijk alle schuld.

De beer en de wolf staan voor de koning.

De koningin is er ook.

De wolf is heel boos. Hij roept:

'Maar koning, maar koningin,

zijn jullie blind?

Zijn jullie dom?

Zijn jullie gek?

Zien jullie niet wat Reynaert doet,

hij liegt en jullie geloven hem?

Hij is gemeen en sluw.

Ook nu.

Jullie zijn zo dom

als jullie dit geloven.'

Nobel staat recht,

hij maakt zijn borst breed,

zijn ogen zijn groot:

'Noem jij mijn mooie vrouw dom?

Noem jij mij gek?

Jij domme wolf,

jij bent zelf gemeen.

Jij kwetst³³ mij,

jij kwetst mijn vrouw

en jij kwetst mijn goede vriend Reynaert.'

De koning kijkt naar alle andere dieren.

Hij wijst naar de beer en de wolf.

'Beste dieren,

hier zijn de gemene dieren

zij moeten gestraft worden.'

De dieren roepen, springen,

de dieren zijn wild,

wild en kwaad.

Ze pakken de beer en de wolf,

ze binden hen vast met touwen.

De beer en de wolf huilen.

Maar één dier lacht ...

de vos,

Reynaert.

Hoofdstuk 12

Met

Reynaert de vos

Reynaert lacht,
hij ziet de beer en de wolf.
Ze hebben pijn,
de andere dieren slaan hen.
Reynaert kijkt alleen maar.
Alles is zoals hij wil.
De koningin zegt:
'Sorry mijn lieve Reynaert,
die beer en die wolf
moeten gestraft worden.
Maar we moeten ons haasten.
Je gaat een lange reis maken.

Heb je wel alles om die reis te maken?

Kunnen we jou met iets helpen?’

Reynaert denkt na.

‘De reis is lang.

Rome en Jeruzalem zijn ver weg.

Ik heb goede schoenen nodig,

want mijn pootjes zullen pijn doen.

Ik heb ook een goede tas nodig,

voor mijn brood

en mijn worteltjes en appeltjes.’

‘Natuurlijk,’

zegt de koningin,

‘jij krijgt alles wat je wil.

Waar vind ik schoenen en een tas?’

Reynaert lacht.

Hij wijst naar de wolf en naar de wolvin.

‘Mijn liefste koningin,

je moet niet ver zoeken.

Kijk naar de poten van de wolf en de wolvin,

hun vacht is dik en sterk en warm.

Snij de vacht van hun poten,

dan heb ik de beste schoenen.

Pak van de wolf twee schoenen

en pak van de wolvin twee schoenen.

Zij moeten niet zo ver stappen.'

De koningin knikt en zegt:

'Natuurlijk, dat doen we.'

De dieren pakken de wolf.

Ze snijden de vacht van twee poten.

De wolf huilt.

Reynaert lacht.

De dieren pakken de wolvin.

Ze snijden de vacht van twee poten.

De wolvin huilt.

Reynaert lacht.

Hij heeft twee paar schoenen,

het bloed van zijn tante en van zijn oom

plakt in de vacht.

‘Nu nog mijn tas,’

zegt Reynaert,

‘ik wil een mooie tas,

bruin en stevig,

en ook groot.’

‘Natuurlijk,’

zegt de koningin.

‘Waar vind ik een tas?’

‘Ach,’ zegt Reynaert,

‘zoek het niet te ver.

Bruin, stevig en groot ...

dat is de beer.

Snij een stuk vacht uit zijn rug.

Dat zal een mooie grote tas worden.'

De dieren vangen de beer.

Ze snijden een grote lap vacht uit zijn rug.

De beer huilt.

Reynaert lacht.

Het bloed van de beer plakt in de vacht.

Morgen vertrekt Reynaert.

Hoofdstuk 13

Met

Reynaert de vos

Belijn de ram

Cuwaert de haas

Reynaert, de sluwe vos,
staat klaar om te vertrekken.

Koning Nobel zegt:

'Wees voorzichtig'³⁴ beste vriend,

ik wil niet dat er iets met jou gebeurt.

Laten we samen nog bidden voor een mooie reis.

De ram zal een mooi gebed lezen.'

De ram stapt naar voor en rilt.

'Ik wil dat liever niet doen,

Reynaert is sluw,

hij is misschien nog gevaarlijk.'

Koning Nobel kijkt kwaad naar de ram.

'Jij stomme schapenkop,

jij moet niet denken,

jij moet doen wat ik zeg.

Reynaert, die arme vos,

moet een mooi afscheid krijgen.

Zingen en bidden, en wel nu.'

De ram springt bang op.

Hij doet wat de koning vraagt.

Hij zingt en bidt.

Koning Nobel geeft Reynaert

de schoenen en de reistas die hij liet maken.

De koning zegt:

‘Je bent een mooie pelgrim.³⁵

Ik heb ook een stok voor jou,
zodat je gemakkelijk stapt,
een echte pelgrimsstok.’

Reynaert pakt de pelgrimsstok en
buigt voor de koning.

‘Dank, koning Nobel,
maar nu heb je genoeg gedaan.
Ik ga weg.’

Reynaert buigt voor alle dieren.
De dieren vinden Reynaert mooi.
Ze vinden hem sterk en moedig.
Ze wensen hem een goede reis.

Reynaert zwaait een laatste keer en ziet de haas.

Hij zegt:

‘Liefste haas, mijn goede vriend,
waarom ga jij niet met me mee?’

We zijn al lang vrienden.
Het zou leuk zijn om samen op reis te gaan.'
Reynaert kijkt naar de ram
'En, jij toffe ram, ga jij ook mee?
Dan zijn we met drie.'
De haas en de ram knikken,
ze gaan mee.
Ze zijn bang van Reynaert.
Ze durven niet neen zeggen.
Ze moeten mee van de koning.
En zo gaan ze samen weg.
Reynaert met rechte rug,
met stok en tas.
De haas met de oren plat
en de ram met grote ogen.
Waar gaan ze heen?
Naar Rome?

Hoofdstuk 14

Met

Reynaert de vos

Cuwaert de haas

Belijn de ram

Neen, ze gaan niet naar Rome.

Ze gaan recht naar het huis van Reynaert.

Reynaert wil afscheid nemen³⁶ van zijn vrouw
en van zijn kinderen.

De ram wacht buiten aan de deur

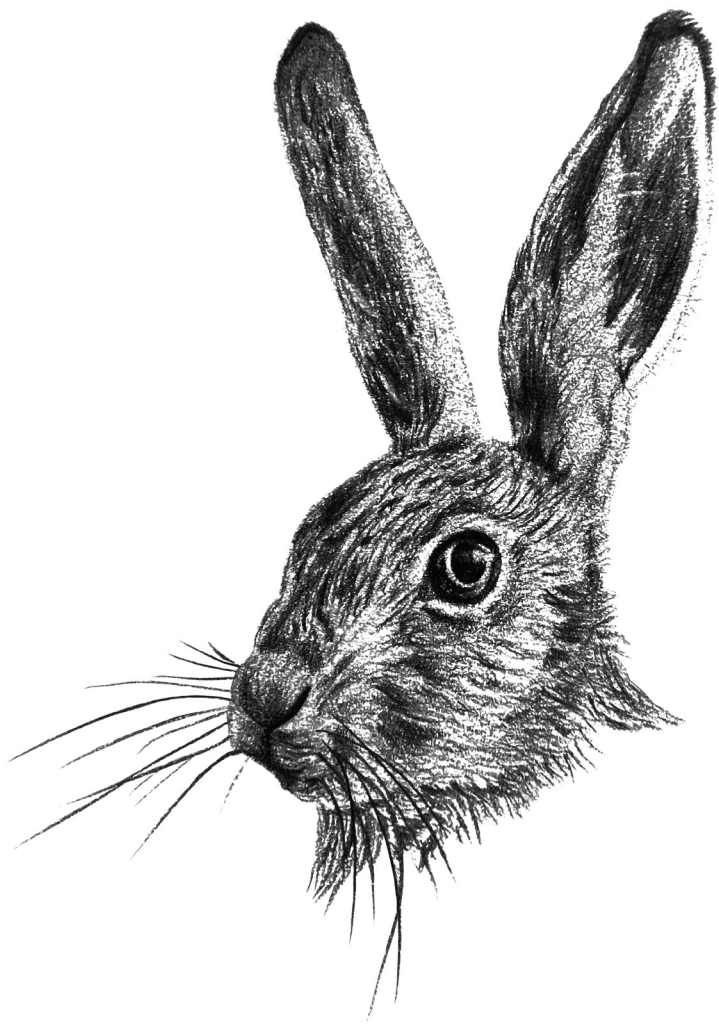
De haas mag mee naar binnen.

De vossin schrikt als ze Reynaert ziet.

Ze dacht dat ze hem nooit meer zou zien.

Wat een verrassing, voor haar en voor de kinderen.

‘Ben je vrij, mijn liefste?’ vraagt ze.

De kinderen springen rond hun vader.

‘Ja,’ zegt Reynaert, ‘ik ben vrij.

En kijk wat ik kreeg van de koning:

een bange haas,

die aan de koning heeft verteld

dat ik hem heb gebeten.

Wel, mijn liefste kindjes,

wat denken jullie?

Wat doen wij, vossen, met een bange haas?

Wat doen wij, vossen, met een slechte vriend?’

De haas legt zijn oren plat,

hij kruipt ineen,

hij roept om hulp, maar

te laat.

Reynaert bijt zijn kop af

en geeft het warme lijf aan de vossin

en aan de kinderen.

'Eet maar,' zegt Reynaert,
'dit is een feest,
laat het vlees niet koud worden.'
De vossin en de kinderen eten snel.
Ze zijn blij met de haas die koning Nobel
hen heeft gegeven.
Komen er nog verrassingen?
'Ja,' zegt Reynaert,
'er komen nog verrassingen,
maar die zijn minder leuk.
Als de koning ziet dat ik heb gelogen,
als de koning ziet dat er geen schat is,
dan komt een lelijke verrassing,
voor ons allemaal.
Dan staat de galg klaar
voor ons allemaal.
We moeten weg,

ik weet een plek die veilig³⁷ is,
een plek met veel lekkere kippen
en een warm huis.
Maar eerst moet ik praten met de ram.
Die staat nog aan de deur.’
Reynaert gaat naar buiten en ziet een boze ram.
‘Waarom duurt het zo lang,’ roept de ram,
‘en wat doen jullie daar?’
Ik hoorde de haas roepen.
Wat heb je met hem gedaan?
Is hij oké?’
‘Hij is kiplekker’, zegt Reynaert.
‘Maar, beste ram, luister,
ik heb de koning beloofd
dat ik een brief zal schrijven.
Wil jij die brief brengen?
Dan wacht ik hier op jou

en dan gaan we verder naar Rome.'

(Beste lezer, de sluwe vos is weer aan het liegen!)

'Oei,' zegt de ram,

'ik weet niks van die brief,

maar goed,

je bent de vriend van de koning,

hij zal blij zijn met een brief van jou.

Ik loop wel terug naar de koning.'

'Goed,' zegt Reynaert,

'wacht, ik haal de brief

en ik stop hem in mijn mooie tas.'

Reynaert loopt naar binnen,

pakt de kop van de haas

en steekt die in de tas.

'Zo,' zegt Reynaert,

'hier heb je de tas met de brief.

Ga maar vlug naar de koning

en geef hem de tas
en zeg hem dat er een mooie brief in zit.
Zeg de koning dat jij die geschreven hebt.
Als de koning die brief krijgt,
zal hij erg blij zijn.
Je krijgt vast een mooie beloning.’
De ram springt op, blij en dankbaar.³⁸
‘Liefste Reynaert, wat ben je toch lief,
je denkt aan iedereen.
Een beloning voor mij van de koning.
Ik kan niet wachten.’
‘Ga dan,’ roept Reynaert,
‘en haast je,
want Rome wacht op ons!’
En de ram gaat weg,
heel gelukkig en blij.

Hoofdstuk 15

Met

Reynaert de vos, zijn vrouw en de kinderen

Belijn de ram

Nobel de leeuw

Fierapeel het luipaard

Reynaert gaat terug naar binnen.

‘Kom kinderen, kom vrouw,

wij moeten weg, snel.

Ik breng jullie naar een veilige plek,

daar blijven we samen.’

En Reynaert verlaat zijn huis,

samen met zijn gezin.

De ram heeft hard gelopen.

Hij is al bij de koning aangekomen.

Koning Nobel ligt op zijn troon.
Hij babbelt wat met zijn neef, het luipaard.
Hij vertelt over de schat,
hij vertelt wat hij allemaal zal kopen,
juwelen en parfum.
Het leven is zo mooi. Zo rustig.
Het luipaard knikt, hij vindt alles leuk.
Maar, daar is ... de ram?
Nobel schrikt als hij de ram ziet.
Wat doet die hier?
En met de tas van Reynaert?
De tas gemaakt van de vacht van de beer?
Nobel voelt een beetje hoofdpijn komen.
Dat is lang geleden.
'Ram,' zegt Nobel, 'wat doe jij hier?
Jij gaat toch naar Rome.'
De ram zegt: 'Dat weet ik, beste koning,

het is een verrassing,³⁹

Reynaert wil je een brief geven.

Ik heb die brief geschreven voor jou.

Ik heb erg mijn best gedaan,

je zal erg blij zijn.'

Nobel zucht. 'Ach ja,' zegt hij,

'het is vriendelijk van Reynaert

dat hij een brief stuurt,

het is ook vriendelijk van jou om die brief te schrijven.

Ik ben nieuwsgierig.⁴⁰

Nobel pakt de tas,

opent de tas

en ziet ...

de kop van de haas.

Nobel begrijpt dat hij is bedrogen.

Reynaert heeft alles gelogen.

Reynaert is zo sluw.

Nobel staat recht,
hij klauwt⁴¹ in zijn troon en brult
luider dan ooit.
De ram is erg bang.
Nobel huilt dikke tranen.
Hij is kapot.
Het luipaard is ook erg geschrokken.
Hij neemt Nobel bij de schouder.
'Kom,' zegt hij, 'stop met huilen.
Je bent de koning, je bent sterk.
Ja, je bent erg bedrogen door die vos.
Je bent dom geweest,
maar je bent sterk.
Maak dit goed. Er is geen schat,
de vos is weg, maar je hebt vrienden.
De beer en de wolf,
dat zijn je echte vrienden.

Die liggen nu in de gevangenis,
maak hen vrij,
sluit vrede⁴² met hen
en laten we samen,
met alle dieren,
de vos zoeken.
De vos moet gestraft worden.
En de ram ook,
want die bracht de kop van de arme haas.’
Nobel is moe.
Hij moet zijn echte vrienden geloven.
Hij had Reynaert nooit mogen geloven.
Nobel sluit zijn ogen,
zijn hoofd barst.
‘Luipaard,’ zegt hij en veegt de tranen uit zijn ogen,
‘ga jij naar de beer en de wolf en zeg hen
dat ik fout was.

Ik schaam me.

En neem die domme ram mee.'

Nobel draait zich om en gaat liggen.

Hij wil slapen, hij wil rust.

Zijn koningshart is gebroken.

Het luipaard gaat met de ram

naar de beer en de wolf.

De beer en de wolf liggen vastgebonden,

ze hebben pijn,

ze hebben honger,

ze zijn heel bang.

Het luipaard zegt: 'Wees niet bang, beste vrienden,

de koning stuurt me.

Alles is duidelijk.

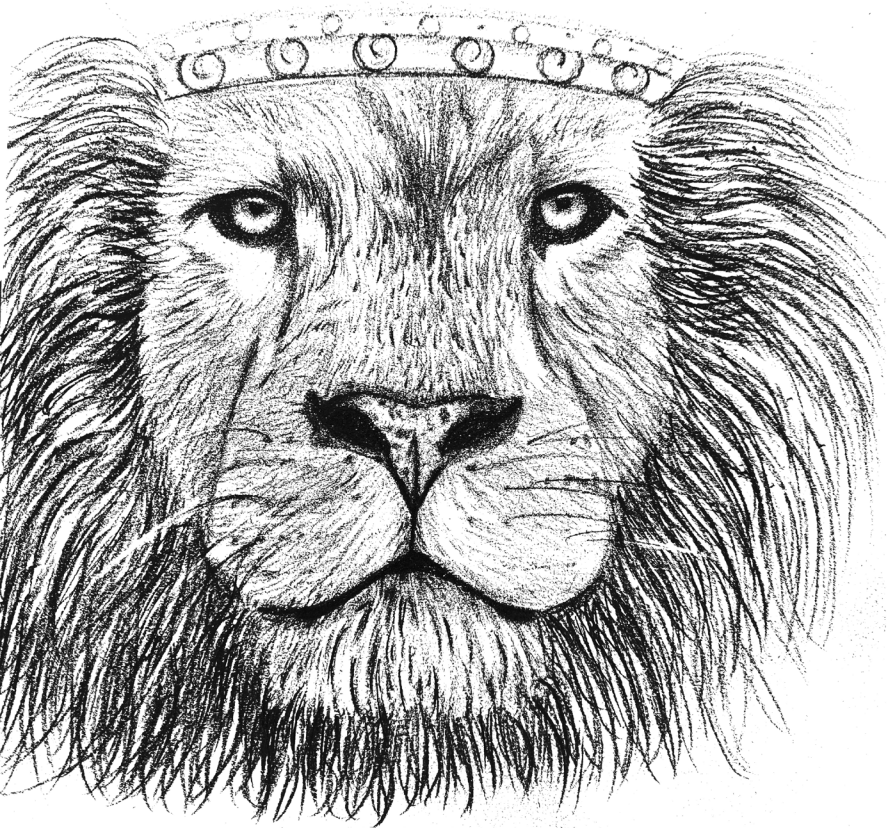
Nobel is erg bedrogen.

Er is geen schat,

Reynaert is niet naar Rome,

Reynaert is weg.
Hij heeft iedereen bedrogen.
Ik maak jullie los, jullie zijn vrij.
Willen jullie Nobel vergeven?
Nobel heeft spijt.
Jullie zijn echte vrienden.'
De beer en de wolf zuchten.
Ze hebben veel pijn,
ze zijn gekwetst
maar ze willen vrede.
'Ja,' zeggen de wolf en de beer,
'wij vergeven de koning,
hij is en blijft onze vriend.'
Het luipaard zegt:
'Jullie krijgen van de koning
deze ram. De lafaard
heeft de haas zijn kop naar de koning gebracht.

Hij moet gestraft worden.
Eet hem op, eet zijn gezin op,
eet alle schapen en rammen in het bos.
Dat is wat de koning jullie geeft,
voor al jullie pijn.’
De ram buigt de kop.
Wat was hij dom.
De beer en de wolf staan op,
ze zijn vrij.
Ze gaan naar Nobel.
Die wacht.
Die wacht.
Die wacht.

Woordenlijst

1. Lijken op = bijna hetzelfde zijn

Bijvoorbeeld: 'Jij lijkt op je vader.'

2. Een troon = de stoel van de koning.

3. Woedend zijn = heel kwaad zijn

4. De oren spitsen = heel goed luisteren

5. Huilen/janken = heel luid wenen

Bijvoorbeeld: 'Deze hond jankt.'

6. Keffen = blaffen

7. Verpesten

Als je iets 'verpest', maak je dat kapot.

8. Zomaar

Je doet iets 'zomaar'. = Je doet iets zonder te vragen.

Bijvoorbeeld: 'Je kan niet zomaar koekjes uit de kast nemen.'

9. Een proces

Als je iets fout doet, pakt de politie je op en daarna moet je alles vertellen voor de rechter. De rechter luistert dan naar iedereen om je daarna juist te straffen. Dat is een proces.

10. Verdedigen = terugvechten

Bijvoorbeeld: 'Als iemand jou slaat, mag je je verdedigen.'

11. Een misdrijf = iets fout doen

Bijvoorbeeld: 'Stelen is een misdrijf.'

12. Beschermen = voor iets of iemand zorgen

Bijvoorbeeld: 'Een fietshelm beschermt je hoofd.'

13. Zijn hoofd barst = hij heeft erg veel hoofdpijn

14. Een snavel = bek van een vogel

15. Een muil = de mond van een dier

Bijvoorbeeld: 'Mensen hebben een mond, dieren hebben een muil.'

16. Brullen = heel luid roepen
17. Begraven = in de grond stoppen
Bijvoorbeeld: 'Wij begraven onze doden op het kerkhof.'
18. Een wig: een stok of een ding om een boom open te houden. Als je een boom wil omhakken, heb je een wig nodig. Dan valt de boom juist.
19. Spinnen: het geluid dat poezen maken als ze blij zijn.
20. Meneer pastoor = een priester
21. Een zolder = onder het dak van een huis is de zolder.
22. Een kruis = waar Jezus aan genageld werd, maar 'een kruis' is ook daar waar de rits van je broek zit. De kat bijt de pastoor in 'zijn kruis', is dus een beetje grappig. Meneer pastoor is bloot. Het zal vast pijn doen.

23. Biechten = alles vertellen aan een pastoor.
24. Vergeven = als je alles hebt verteld aan een pastoor, dan zal die jou 'vergeven', dan ben je weer een goed mens. Je kan ook zeggen tegen iemand:
'Je hebt spijt van wat je hebt gedaan, ik zal jou vergeven.'
25. De klok luiden: in de kerk hangt een klok. Je moet aan een touw trekken om de klok te luiden.
Luiden = geluid laten maken
26. Een rivier = water in de stad of in het land
Bijvoorbeeld: In Lokeren is de rivier de Durme. In Antwerpen is de rivier de Schelde.
27. Een monnik = een priester die niet bij de gewone mensen woont. Een monnik woont samen met andere monniken. Zij wonen in een klooster of in een abdij.

28. Een buiging maken: dat doe je voor een koning.
Je buigt.
29. Een mening: wat je van iets vindt
Bijvoorbeeld: 'Ik geef je mijn mening, deze taart is niet lekker.'
30. Lijden = pijn hebben
31. Een kist = een doos
32. Een bedevaart = voor je geloof naar Mekka,
Jeruzalem of Rome gaan
33. Je kwetst me = je doet me pijn
Bijvoorbeeld. Je vindt mijn auto lelijk?
Nu kwets je mij.
34. Wees voorzichtig = opletten!
35. Een pelgrim = iemand die voor het geloof naar
Mekka, Jeruzalem of Rome gaat
36. Afscheid nemen = dag zeggen
37. Veilig = niet gevaarlijk

- 38. Dankbaar zijn = blij zijn met wat je krijgt
- 39. Een verrassing = een cadeautje
- 40. Nieuwsgierig zijn = iets heel graag willen weten
- 41. Hij klauwt = hij krabt
- 42. Vrede sluiten \Leftrightarrow oorlog voeren

Nawoord voor de NT2-leerkracht

Het verhaal van Reynaert de Vos zit stevig verankerd in onze literatuur en in onze taal. *Van den vos Reynaerde* is eeuwen oud, maar blijft spitsvondig actueel en herkenbaar. De vos laat sporen na in onze woordenschat, in onze beeldspraak, in onze straten, parken en pleinen. Het is een verhaal dat we graag delen: kinderen krijgen een aangepaste versie, poëziefhebbers krijgen het verhaal in gedichten, er zijn stripuitgaven voor de liefhebbers en talloze hertalingen van het verhaal. Ook wie het Nederlands nog maar pril aan het ontdekken is, heeft recht op dit verhaal. Het Reynaertgenootschap stelt zich tot doel het verhaal van Reynaert levend te houden en biedt een vertaling op A2-niveau aan, gericht op laaggeletterden.

Een complexe en meerduidige tekst vertalen naar een behapbaar niveau vraagt gerichte aanpassingen en wij zijn daarbij niet over een nacht ijs gegaan. Een eerste kennismaking met de doelgroep en met de aanpak van NT2-lessen voor mensen met weinig of geen schoolse achtergrond, leerde ons dat een literair narratief niet evident is. De leermethoden focussen met korte teksten op vaardigheden gericht op het functioneren in een samenleving. Voor laaggeletterden is dit erg intens: de taal, de omstandigheden en het schoolse leren zijn nieuw en vergen veel concentratie en inspanning. Met het oog op de taaltesten die voor hen van groot belang zijn voor hun toekomst in België, moeten zij op korte tijd relatief veel kunnen. De leesvaardigheid is hierbij zeker een uitdaging. Dat literatuur geen of slechts sporadisch een plek krijgt in de lessen, is vrij logisch. Het aanbod op maat van volwassenen

cursisten is erg beperkt en literatuur wordt vaak nog gezien als een extraatje. Het echte leren verloopt niet via fictie. Toch durven wij, na onze ervaring met de *Reynaert*, te stellen dat literatuur prikkelt.

Ten eerste hebben we het plezier van het verhaal. Cursisten kunnen zonder druk en zonder veel voorkennis een verhaal instappen, er zijn geen eisen aan genieten. Bij het voorstellen van de personages kwam de woordenschat rond dieren en karaktertrekken op de voorgrond. Deze woorden hebben we elke les herhaald en na enkele weken kon iedereen spreken over ‘een bange haas’ of ‘een sluwe vos’. Het aanpassen en wekelijks bijsturen van de woordenschat was cruciaal. Hierbij hebben we een aantal keuzes moeten maken die ver afstaan van het oorspronkelijke verhaal. We spreken bijvoorbeeld niet over ‘een kater’, over ‘een moeder’, over een ‘kapelaan’ of over ‘de’ luipaard. Ook het Middelnederlands met rijke beeldspraak en subtiele – of soms weinig subtiele – woordkeuze, diende aangepast te worden. Onze tekst wil herkenbare woordenschat aanbrenge(n) zodat het leesproces niet verstoord wordt. Het moet prettig en prikkelend blijven. Door dit te doen, hebben we natuurlijk gerommeld aan bepaalde aspecten van het oorspronkelijke verhaal. Dubbelzinnigheden, diepere lagen en satire vielen grotendeels weg. Toch hebben we geprobeerd het verhaal niet volledig te vervlakken tot een eenvoudige, kinderlijke vertelling. Via begeleidend lezen en gesprek kunnen cursisten toch genieten van de kritiek op clerus, noblesse en moraal.

Dit brengt ons bij een tweede overtuiging: het belang van voorlezen en gesprek. De *Reynaert* is een bijzonder

complex verhaal. We hebben verhaalsprongen weggelaten en we hebben gefocust op de grote lijn van het epos om de interesse van de cursist niet te verliezen. Elke week lezen we samen ongeveer twee hoofdstukken en begeleidend lezen was een vereiste. Cursisten luisterden eerst, vervolgens werd de inhoud besproken en dan werd de tekst nogmaals voorgelezen met tekststeun. Ondanks alle aanpassingen en weglatingen is deze versie nog vrij lang; het lijkt ons erg ambitieus om te veronderstellen dat iemand dit boekje zelfstandig zal uitlezen. Wij bieden dan ook graag een luisterboek aan via Luisterpunt om de lectuur te ondersteunen. Naast dit luisterboek kunnen leerkrachten NT2 ook gebruikmaken van de didactische verwerking die op de website van het Reynaertgenootschap te vinden is. Deze didactische bundel is tot stand gekomen in samenwerking met de doelgroep en bevat lessuggesties, karakterkaarten, een woordenlijst met prenten en een powerpointpresentatie. In die presentatie staan veel illustraties en suggesties voor gesprek.

Dit alles is gemaakt vanuit de overtuiging dat lezen een nieuwe wereld vertrouwd maakt. Samen lezen zorgt voor veilige gesprekken, woordenschat wordt geprikkeld en ideeën krijgen een taal. Door het intensief lezen van een literaire tekst brengen we cursisten dichterbij communicatie. Voor hen die de taal, de maatschappij en het schoolse leren nog moeten ontdekken mag literatuur niet vergeten worden. De kracht van literatuur ligt niet alleen in de pret van de verbeelding, in de ontdekking van woordenschat binnen een duidelijke context, maar ook in het verbindend praten.

Hopelijk doet deze vereenvoudigde versie van de *Reynaert*
voldoende gespreksstof opwaaien ...

Marianne Vonck

Bronnen

Sofie Moors, *De ontsluiting van een Vlaams Topstuk voor laaggeletterde jongeren in het Nederlands. 'Genoveva en Sifroij', een geïllustreerd boek over een 17de-eeuws rederijkerstoneelstuk*, Antwerpen, Masterscriptie UA Antwerpen, 2020.

Walter Verniers, *'Van den vos Reynaerde' naar het Comburgse handschrift*, Sint-Niklaas, Reynaertgenootschap, 2012.

